

Kampaaniate aeg hariduses on läbi

Lähiajal muutub popiks kirjutada haridusest. Ehk isegi popimaks kui kirjutada eurost. Aastavahetusel häälestas president Lennart Meri nii kirjutajad kui lugejad euroaastalt ümber haridusaastale.

Mart Laar ja Isamaaliit on haridusteema juba ammu poliitilise võitluse vankri ette rakendanud. Sellega tahetakse rahvuslus ja minevikunostalgia asendada moodsamate aadete ja tulevikkuvaatamisega. Õpetajate palgavõitlus ja väikeste koolide kaitse on kindlasti tänuväär, igapäevane jahumine hariduse väärtustamise ümber võiks aga piirduda seni korratuga, eriti, kui puudub kate konkreetse tegevusprogrammi näol.

Reformierakonna haridusliberalismil põhinev koolide maksimaalne erastamine, õppemaks, pearaha ja väikeste koolide likvideerimine on nauditavad nagu klassikaline liberalism tervikuna, kuid tegelikkust liialt lihtsustavad ja sotsiaalset ebaõiglust süvendavad, et püsivat eluõigust võita. Nende rakendamine tähendab haridushõive langust, ha-

ridusvõimaluste diferentseerumist piirkonniti ja rahakoti paksuse järgi.

Hariduse rahastamine eeldab maksusüsteemi muutmist ja raha "robinhuudlik" ümberkantimine ühest eelarve valdkonnast teise ei paranda hariduse olukorda ega taga tasakaalu avaliku ja turumajandusliku sektori vahel. Avalikku sektorit saab küll paremini tööle panna, kuid mitte kärpida. Eestis on selle osakaal niigi väiksem kui enamuses arenenud riikides.

Meenub kolme ministri aastatagune revolutsiooniline haldusreformi plaan, mille elluviimisest pole märkigi. Elu ühekülgsest vaatlevate ja lihtsustavate reformiplaanide aeg peabki ümber saama. Mida kiiremini, seda parem.

Ma ei taha, et Kaarel Tarandil (PM, 6.1.) taolised reformaatorid asendavad eurokarikatuuri hariduskarikatuuri, uskudes end sooritatvat kirurgilist operatsiooni mäda-

**PEETER
KREITZBERG**

*Tallinna
abilinnapea,
Keskerakond*

paise kallal. Äkki on Tarandil mõni ettepanek, mis väärib diskussiooni! Näiteks, väheste õpilaste arvuga koolid ära kaotada. Siis peab aga ütlema, kui väheste arvuga ja sedagi, et liitklassis õpetamine on halvem, kui suures koolis ja, et bussiga suures koolis käimine on tingimata parem, kui kodulähedases väikeses koolis, või et internaadis elamine on sama hea kui kodus. Taran-

dil ettepanekuid pole. On vaid kustumatu soov reformida haridust. Tuletab kangesti meelde nõukogudeaegset anekdooti kolhoosi juhatuse koosolekust, kus ainus küsimus oli – kas parandada lauta või ehitada kommunismi. Kuna naelu polnud, otsustati ehitada kommunismi.

Vastupidi eelnevale ajastule riigistati meie hariduskorralduses lahiti esmalt riigi kohustused, väikestele valdadele pandi vastutus, mida enamus Eesti valdu pole võimelised täitma – kutsesuunitluse organiseerimi-

ne, koolijuhtide ja õpetajate nõustamine ja isegi koolikohustuse täitmise kontroll ei pruugi jõukohane olla. Kohustused on, kuid ressursse ei jätku enamusel valdadel.

Eesti hariduskorralduses valitseb tõesti segadus juhtimisfunktsioonides, tõsist käsitlust vajab koolivõrk ja selle rahastamine, õpetajate palgad tuleb siduda riigi keskmisega, kutseharidus siduda tööjõuturu vajadustega ja munitsipaliseerida või üle anda valdade föderatsioonile. Selleks, et paremini motiveerida valdu korrastama koolivõrku, võib riigieelarvest rahastada mitte õpetajate palgaraha, vaid eraldada valdadele koolitustoetus, mida vald kasutab omal äranägemisel, planeerides õpetajate palga kohalikku eelarvesse.

Ükski neist lahendusteedest pole elluviidavad revolutsioonilise entusiasmiga. Ja kaugeltki mitte ühe aasta jooksul. Peab loobuma kampaaniatest, isegi hariduskampaaniast, et selle käigus mitte ära unustada teisi valdkondi ja aasta pärast kuulutada välja sotsiaalse õigluse kampaania.